

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 30. oktober 2019
Kontor: Straffulbyrdelseskontoret
Sagsbeh: Joachim Slott Sørensen
Sagsnr.: 2019-0030-2643
Dok.: 1238421

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 328 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 18. september 2019. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Rosa Lund (EL).

Nick Hækkerup

/

Lars Solskov Lind

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 328 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren kommentere dommen fra Højesteret af 10. september 2019 i sagen BS-48104/2018-HJR, 2. afdeling, og oplyse, om dommen giver anledning til overvejelser om at indskærpe eller ændre regler, der gælder for kropsvisitation af indsatte i fængsler?”

Svar:

Kropsvisitationer af indsatte i kriminalforsorgens institutioner foretages bl.a. for at opdage farlige genstande og ulovlige stoffer, og det er derfor vigtigt for kriminalforsorgens personale at have denne mulighed. Kropsvisitation udgør imidlertid et indgreb over for den indsatte og må derfor kun ske, når betingelserne for det er opfyldt, herunder at indgrebet ikke må være uproportionalt, og at det skal foretages så skånsomt, som omstændighederne tillader.

Højesterets dom af 10. september 2019 vedrører en person, der i forbindelse med indlæggelse på en retspsykiatrisk afdeling blev kropsvisiteret et større antal gange. Det centrale spørgsmål i sagen var, hvorvidt psykiatrilovens regler om kropsvisitation blev overholdt.

Højesteret finder i den forbindelse bl.a., at det ikke er godtgjort, at der forelå samtykke til kropsvisitationerne. Højesteret finder desuden, at kropsvisitationerne skete i strid med den dagældende bestemmelse i psykiatrilovens § 19 a, stk. 1, nr. 3, hvorefter en beslutning om kropsvisitation forudsatte en begrundet mistanke om, at medikamenter, rusmidler eller farlige genstande var blevet eller ville blive forsøgt indført.

Regelgrundlaget for foretagelse af visitationer af indsatte i kriminalforsorgens institutioner adskiller sig væsentligt fra reglerne i psykiatriloven, der var relevante i forbindelse Højesterets dom. Justitsministeriet finder derfor ikke, at dommen i sig selv giver anledning til at indskærpe eller ændre reglerne om kropsvisitation i kriminalforsorgens institutioner.

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, der har oplyst følgende om en nylig dom afsagt i en konkret sag vedrørende visitation af en indsat i en af kriminalforsorgens institutioner:

”Direktoratet for Kriminalforsorgen kan oplyse, at kriminalforsorgen den 13. april 2018 blev stævnet af en indsat, der ned-

lagde påstand om, at kriminalforsorgen skal anerkende, at afgørelsen om at udsætte den pågældende indsatte for helt automatiske og daglige kropsvisitationer og celleransøgning, er ugyldig. Det blev fra den pågældende indsatte side bl.a. gjort gældende, at visitationerne har været iværksat og gennemført ulovligt, og at visitationerne har været ydmygende for den pågældende. Det blev endvidere gjort gældende, at der foreligger en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 og/eller artikel 8.

Det bemærkes, at den pågældende indsatte var undergivet en forholdsordre om "særligt skærpet opmærksomhed", der bl.a. indebar rutinemæssige kropsvisitationer og celleransøgninger.

Det blev fra kriminalforsorgens side under sagen gjort gældende, at der har været tilstrækkelig hjemmel til visitationsordningen (i praksis forholdsordren om "særligt skærpet opmærksomhed") i straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 1, ligesom denne ikke har været i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 og/eller 8.

Retten i Horsens afsagde dom i sagen den 8. oktober 2019. Retten fandt, at kriminalforsorgen skal anerkende, at afgørelsen om at forlænge de helt automatiske og daglige kropsvisitationer og efterfølgende afgørelser om fortsat at udsætte den pågældende indsatte for helt automatiske og daglige kropsvisitationer er ugyldige. Retten fastsatte godtgørelsen til den indsatte til 25.000 kr.

Retten fandt, at selve etableringen af visitationsregimer og indplacering i sikkerhedsklasser med dermed angivne retningslinjer for omfanget af blandt andet visitationer, ikke er i strid med straffuldbyrdelseslovens § 60, stk. 1, ligesom en forholdsordre, som den i sagen omhandlede, herunder afgørelsen om, at der skal ske daglige kropsvisitationer, kan udstedes med hjemmel i bestemmelsen.

Retten fandt endvidere, at rutinemæssige daglige kropsvisitationer ikke nødvendigvis er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 eller artikel 8, selv om disse foretages afklædt og ved indtagelse af ydmygende stillinger, idet kropsvisitationerne kan være nødvendige for at opretholde sikkerheden og forebygge forbrydelser.

Efter en samlet vurdering af omstændighederne i sagen fandt retten, at den første afgørelse om, at den pågældende indsatte i en foreløbig periode på 3 måneder skulle undergives den særlige forholdsordre om skærpet opmærksomhed, ikke er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 eller 8, og at den heller ikke er i strid med proportionalitetsprincippet, hvorfor der ikke fandtes grundlag for at tilsidesætte

denne afgørelse som ugyldig.

Vedrørende de efterfølgende afgørelser om fortsat visitation fandt retten, at kriminalforsorgen ikke havde godtgjort, at det har været nødvendigt at opretholde de daglige kropsvisitationer, hvorfor de efterfølgende daglige rutinemæssige kropsvisitationer var i strid med straffuldbydelseslovens § 60, stk. 1.

Retten fandt endvidere, at de efterfølgende kropsvisitationer indebar en nedværdigende behandling i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3, henset til karakteren af kropsvisitationerne, som jævnligt indebar ydmygende stillinger og undersøgelse af intime steder på kroppen i en periode, der efter de første 3 måneder, fortsatte i yderligere 8 måneder.

Endelig fandt retten, at der ikke er grundlag for at tilsidesætte kriminalforsorgens skøn i forbindelse med afgørelserne om daglig celleransagninger, hvorfor der ikke fandtes grundlag for at tilsidesætte den del af kriminalforsorgens afgørelse, der vedrører celleransagninger, som ugyldig.

I henhold til princippet i erstatningsansvarslovens § 26 sammenholdt med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 13 fandt retten, at pågældende indsatte har krav på godtgørelse og fastsatte denne til 25.000 kr.

Direktoratet har besluttet ikke at anke dommen og er nu i færd med at overveje ændringer i de generelle procedurer i forhold til anvendelse af forholdsordren om særligt skærpet opmærksomhed, således at det sikres, dels at beslutningen om anvendelsen af forholdsordren jævnligt tages op til fornyet overvejelse, og kun forlænges, hvis dette findes i overensstemmelse med ”nødvendighedskravet” i straffuldbydelseslovens § 60, stk. 1, dels at der altid gøres notat om begrundelsen for en eventuel beslutning om at forlænge anvendelsen af forholdsordren.

Direktoratet kan i øvrigt oplyse, at der for tiden ikke er indsatte, der er undergivet forholdsordren om særligt skærpet opmærksomhed.”

I forhold til Retten i Horsens’ dom af 8. oktober 2019 om kropsvisitationer foretaget over for en indsat i en af kriminalforsorgens institutioner har jeg noteret mig, at Direktoratet for Kriminalforsorgen er i færd med at overveje, hvilke skridt der skal tages for at sikre, at kriminalforsorgens procedurer for anvendelsen af forholdsordren om særligt skærpet opmærksomhed tager højde for dommen.